

20677 - İslâm şeriatında kadının devlet başkanı olması câiz midir?

Soru

İslâm şeriatında kadının, devlet başkanı olması câiz midir? Bu konuda Kur'an'dan delil vermenizi temenni ederim.

Detaylı cevap

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Kur'an-ı Kerim'den delilleri öğrenme ve bu delillere uymakonusundaki gayretinden dolayı soruyu soran kardeşime teşekkür ederim. Fakat her meselede Kur'an-ı Kerim'den onun için özel birdelilin olması gerekmez. Aksine pek çok hükümlerin delilleri, Nebi-sallallahu aleyhi ve sellem-'in sahih sünnetinde sâbit olmuş, Kur'an-ı Kerim ile sâbit olmamıştır. Müslümana düşengörev; Kur'an ve sünnetin delillerinin hepsine birden ittibâ etmektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿ [سورة النساء الآية: 59]

“Eyîmân edenler! Allah'a itaat edin.Elçiye de (hak olarak getirmiş olduğu şeylere) uyun. (Allah'a isyanı emretmediği sürece) sizden olan idârecilerede itaat edin. Aranızda herhangi bir konuda anlaşmazlığadüşerseniz, gerçekten Allah'a ve âhiretgününe îmân ediyorsanız, o konuda hüküm vermek için,onu Allah'(ın kitabıKur'an)a ve elçisi(Muhammed-sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)ne götürün.Allah'(ın kitâbı Kur'an)a ve elçisi (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'insünneti)ne götürmek;sizin için (ayrılığa düşüpgörüşleriniz-le hareketetmenizden) daha hayırlı, sonuç bakımından da daha güzeldir.”[1]

Bu sebeple Allah Teâlâ, kendisine ve elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmeyi, anlaşmazlığa düşülen konularda kitabı Kur'an-ı Kerim'e ve elçisinin sünnetine müracaat etmeyi emretmiştir.

Yine Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُمَا نَهَاوْا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ [سورة الحشر الآية: 7] ...﴾

“Elçi (Muhammed-sallallahu aleyhi ve sellem-) size neyiverdiyse (hüküm olarak neyi) getirdiyse, onu hemen alın. Neyi de yasakladıysa, ondan hemen vazgeçin.” [2]

Mikdâm b. Ma'dî Kerib el-Kindî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

﴿يُوشِكُ الرَّجُلُ مُتَّكِنًا عَلَى أُرْيَاكَيْهِ يُحَدِّثُ بِحَدِيثٍ مِنْ حَدِيثِي فَيَقُولُ : بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ كِتَابُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، مَا وَجَدْنَا فِيهِ مِنْ حَلَالٍ اسْتَحْلَلْنَاهُ ، وَمَا وَجَدْنَا فِيهِ مِنْ حَرَامٍ حَرَّمْنَاهُ ، أَلَا وَإِنَّ مَا حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ [رواه ابن ماجه وصححه الألباني في صحيح الجامع]

“(Karnı doymuş) bir kişikoltuğuna yaslanmış halde, hadislerimden birisi hakkında konuşurken (beni yalanlayarak):

-Bizimle sizin aranızda Allah -azze ve celle-'nin kitabı (Kur'an) hakemdir. Onda neyi helâl bulursak helâl, neyi de haram bulursak haram sayarız' diyeceği vakit pek yakındır. İyi biliniz ki Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in haram kılması, Allah'ın haram kılması gibidir.” [3]

İkincisi:

Kur'an ve sünnetten deliller, kadının, hilâfet, bakanlık ve hâkimlik gibi umumi velâyetleri üstlenmesinin (umuma âit görevlere getirilmesinin) câiz olmadığına delâlet etmiştir.

1. Kur'an-ı Kerim'den deliller:

Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ... ﴿[سورة النساء من الآية: 34]﴾

“Allah’ın, bir kısmını diğerlerine üstün kılması ve kendi mallarından harcamaları sebebiyle erkekler, kadınlar üzerinde hâkim ve kollayıcıdır.”[4]

İmam Kurtubî -Allah onara rahmet etsin- yukarıdaki âyetin tefsirinde şöyle demiştir:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ... ﴿[سورة النساء من الآية: 34]﴾

“Yani erkekler, onlara (kadınlar) nafaka verirler ve onlara infakta bulunurlar, onları müdafaa ederler. Yine erkekler içerisinde devlet başkanları, emirler ve savaşanlar vardır, kadınlar arasında bunlar yoktur.”[5]

İmam İbn-i Kesir -Allah ona rahmet etsin- yukarıdaki âyetin tefsirinde şöyle demiştir:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ... ﴿[سورة النساء من الآية: 34]﴾

“Erkekler, kadınlar üzerinde hâkimdirler. Erkek, kadın üzerinde hâkimdir, onun reisidir. Büyüğüdür, onun üzerinde üstündür ve eğrildiği zamanda onu terbiye eder. Çünkü Allah, kimini kiminden üstün kılmıştır. Zira erkekler kadınlardan daha üstündürler. Erkek, kadından daha hayırlıdır. Bunun içindir ki peygamberlik, sadece erkeklere mahsustur.

Nebi -sallallahu aleyhi vesellem-’in:

لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ. ﴿[رواه البخاري]﴾

“İşlerini (idarelerini) yürütmek için bir kadını başlarına geçiren bir topluluk asla felah bulmaz.”[6]

Sözü gereğince, en büyük hükümlerlik (devlet başkanlığı) da erkeklere âittir.”[7]

2. Sünnetten deliller:

Ebu Bekra’dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olduğuna göre o şöyle demiştir:

لَمَّا بَلَغَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَهْلَ فَارِسَ قَدَمَلَكُوا عَلَيْهِمْ بِنْتَ كِسْرَى قَالَ: لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ ﴿۱﴾
وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ. ﴿۲﴾ [رواه البخاري]

“Persler (İranlılar), başlarına (ölenkral) Kisra'nın yerine onun kızınıkraliçe olarak geçirdikleri haberi Rasûlullah -sallallahualeyhi ve sellem-'e ulaştığında O şöyle buyurdu:

-İşlerini (idarelerini) yürütmek için bir kadını başlarınageçiren bir topluluk asla felah bulmaz.”[8]

İmam Şevkânî -Allah onarahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

“Bu hadis, kadının, velâyet ehlinde olmadığına bir delildir. Bir topluluğun onu kendilerine idareci olarak atması (idareci makamına getirmesi) helal olmaz. Çünkü topluluğun, iflah olamalarına sebep olacak şeylerden uzak durması gerekir.”[9]

el-Mâverdî -Allah ona rahmet etsin- bakanlıktan bahsederken şöyle demiştir:

“Nebi -sallallahu aleyhi vesellem-'in şu sözü gereğince kadının bu makama (bakanlığa) getirilmesi câiz değildir:

﴿لَا يُفْلِحُ قَوْمٌ أَسَدُوا أَمْرَهُمْ إِلَى امْرَأَةٍ﴾.

“İşlerini (idarelerini) yürütmek için bir kadına emânet eden bir topluluk felah bulmaz.”

Çünkü bakanlık makamında, talep etme, azim ve kararlılık gibi, kadınlarda zayıf olan önemli hasletler vardır. Ayrıca vazifeye, görüşmelere ve faaliyete başlama gibi kadınlar içinsakıncalı olan durumlar da vardır.”[10]

İbn-i Hazm -Allah ona rahmet etsin- hilâfetten bahsederken şöyle demiştir:

“Hâlifeliğin kadına câiz olmadığı konusunda âlimlerin hiçbirisi arasında ihtilaf yoktur.”[11]

Kuveyt menşeli “el-Mevsûatu'l-Fıkhıyye”de şöyle gelmiştir:

“Fakihler, en büyük imâmetin (devlet başkanlığının) şartlarından birisinin, erkeklerle biraraya gelip onlarla içiçe olması ve devlet işlerine kendisini adayabilmesi için devlet

başkanının erkekolması gerektiği konusunda ittifak etmişlerdir. Nebi -sallallahualeyhi ve sellem-'in şu sözü gereği kadının velâyetigeçerli olmaz:

﴿لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ﴾

“İşlerini(idarelerini) yürütmek için birkadını başlarına geçiren bir topluluk asla felah bulmaz.”

Çünkü bu makama (hilâfetmakamına), erkeğin tabiatına uygun olan tehlikeli ve zorişler, pek zor sorumluluklar emânet edilir.”[12]

Değerli âlim Abdulaziz b. Baz'a-Allah ona rahmet etsin-:

“Kadının, kendisinin devlet başkanlığına veya başbakanlığaveyahut da bakanlığa aday göstermesi konusunda hanif İslâmşeriatının hükmü nedir?” diye sorulmuş, bunun üzerine o şöyle cevap vermiştir:

-Kadının (devlet idaresinde)bir makama getirilmesi veya müslümanların genelbaşkanlığına (devlet başkanlığına)seçilmesi câiz değildir. Nitekim Kur'an, sünnet ve icmâ buna delâletetmiştir.

Kur'an'dan delil, Allah Teâlâ'nınşu sözüdür:

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَىالنِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ...﴾ [سورة النساء من الآية: 34]

“Allah'ın, bir kısmınıdiğerlerine üstün kılması ve kendi mallarından harcamalarısebebiyle erkekler, kadınlarüzerindehâkim ve kollayıcıdırlar.”[13]

Âyetteki hüküm, erkeğinvelâyeti ve âiledeki hâkimiyeti konusunda geneldir. Genel başkanlık(devlet başkanlığı) ise bu konuda daha önce gelir.Buhükmü te'yid eden husus, âyette belirtilen sebeptir ki bu, hükmetmek vebaşkanlığa ehil olmak gibi, erkeğin akıl vegörüş bakımından üstün oluşudur.

Sünnetten delili ise, Perslerin, başlarına (ölen kral) Kisra'nın yerine onun kızını kraliçe olarak geçirdikleri haberi Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem-'e ulaştığında O'nun şöyle buyurmasıdır:

لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ. (رواه البخاري)

“İşlerini (idarelerini) yürütmek için birkadını başlarına geçiren bir topluluk asla felah bulmaz.” [14]

Şüphesiz bu hadis, kadının, umumi emirliğe (başkanlığa) getirilmesinin haram olduğuna delâlet etmektedir. Aynı şekilde kadını bir bölgenin veya beldenin başına getirmek de haramdır. Çünkü bunların hepsi, umumi vasıftır. Nitekim Nebi-sallallahu aleyhi ve sellem- kadını işlerini yürütmek için başlarına geçiren topluluğun felah bulamayacağını belirtmiştir. Felah ise, zafere ermek ve iyilikler kazanmaktır.”

[1] Nisâ Sûresi: 59

[2] Haşr Sûresi: 7

[3] İbn-i Mâce, hadis no: 12. Elbânî, 'Sahihu'l-Câmi', hadis no: 8186'da hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

[4] Nisâ Sûresi: 34

[5] Kurtubî Tefsiri, c: 5, s: 168

[6] Buhârî

[7] İbn-i Kesir Tefsiri, c: 1, s: 492

[8] Buhârî, hadis no: 4425

[9] Neylu'l-Evtâr, c: 8, s: 305

[10] el-Ahkâmu's-Sultâniyye, s: 46

[11] el-Fasl Fi'l-Milel ve'l-Ehvâi ve'l-Nihal, c:4, s: 129

[12]el-Mevsûatu'l-Fıkhıyye, c: 21, s:270

[13]Nisâ Sûresi: 34

[14]Buhârî